

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การใช้บัตรรายการและความสำเร็จในการค้นหาหนังสือโดยใช้บัตรรายการในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นการศึกษาถึง วัตถุประสงค์ พฤติกรรม ความสำเร็จ และปัญหาในการใช้บัตรรายการของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินการวิจัยอันได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่เข้าใช้สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง และกำลังใช้บัตรรายการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่เข้าใช้สำนักหอสมุดกลางและกำลังค้นบัตรรายการภาษาไทย โดยเรื่องที่เกิดขึ้นนับเป็นรายการแรก ในระหว่างวันที่ 6 เมษายน - 30 พฤษภาคม 2531 รวมถึงวันเสาร์-วันอาทิตย์ ซึ่งห้องสมุดเปิดทำการด้วย รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 120 คน

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์นักศึกษาบางคนถึงวิธีการใช้บัตรรายการ ตลอดจนศึกษาระเบียบ กฎเกณฑ์

สภาพการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง เครื่องมือที่ใช้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. แบบสัมภาษณ์นักศึกษา ซึ่งจะใช้สัมภาษณ์ภายหลังจากที่นักศึกษาใช้บัตรรายการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในส่วนนี้ประกอบด้วย คำถามประเภทปลายเปิด (Open end) คำถามประเภทให้เลือกตอบ (Multiple choice) และมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) รวมทั้งสิ้น 13 ข้อ รายละเอียดมีดังนี้คือ

1.1 การใช้บัตรรายการเป็นคำถามประเภทให้เลือกตอบและคำถามประเภทปลายเปิด ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้บัตรรายการ นักศึกษามีข้อมูลด้านบัตรรายการหรือไม่ ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือที่นำมาคืนบัตรรายการ แหล่งที่ได้ข้อมูล วิธีนำข้อมูลมาคืนบัตรรายการ ประเภทของบัตรรายการที่ใช้ในการคืน นักศึกษาใช้รายการใดที่ปรากฏบนบัตรรายการ

1.2 ความสำเร็จในการพบบัตรรายการ เป็นคำถามประเภทเลือกตอบ และคำถามประเภทปลายเปิด ได้แก่ นักศึกษาพบบัตรรายการที่ต้องการหรือไม่ ใช้เวลาเท่าใดในการพบบัตรรายการ

2. แบบสอบถาม ชุดที่ 1 ให้นักศึกษาตอบภายหลังจากผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ไปแล้ว ในส่วนที่ 1 ในส่วนนี้เป็นคำถามประเภทให้เลือกตอบ (Multiple choice) คำถามประเภทปลายเปิดและมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) รวมทั้งสิ้น 10 ข้อ รายละเอียดมีดังนี้

2.1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ใช้บัตรรายการ ได้แก่ เพศ คณะที่ศึกษา ชั้นปีที่กำลังศึกษา อายุ อาชีพขณะศึกษา

2.2 ความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุด และการใช้บัตรรายการ ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด และการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้บัตรรายการ ปัญหา ที่ค้นคิด และข้อเสนอแนะในการใช้บัตรรายการ

3. แบบสอบถาม ชุดที่ 2 ให้นักศึกษาตอบภายหลังที่นักศึกษานำข้อมูลจากบัตรรายการที่มอบไปหาหนังสือตามขั้นและให้นำมาคืนในกล่องรับแบบสอบถามที่จัดไว้ให้ก่อนจะออกจากห้องสมุด ในส่วนนี้ให้คำถามประเภทเลือกตอบจำนวน 2 ข้อ รายละเอียดมีดังนี้

3.1 นักศึกษาคัดหนังสือที่ต้องการบหรือไม่

3.2 ถ้าพบนักศึกษาคัดในในห้องสมุด

เพื่อให้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีความเชื่อถือและมีความถูกต้อง ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 10 คน โดยทำการสัมภาษณ์นักศึกษาเมื่อใช้บัตรรายการเสร็จเรียบร้อยแล้ว และให้ตอบแบบสอบถาม ในวันที่ 3-4 เมษายน 2531 ผลการทดสอบได้แก้ไขแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามในส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ข้อ 1-17 และข้อ 19-22 เกี่ยวกับการใช้คำถามให้เหมาะสมเพียงเล็กน้อย สำหรับแบบสอบถามข้อที่ 18 ในส่วนที่ 2 ปัญหาที่ผู้ใช้ประสบในการใช้บัตรรายการ เรื่องลำดับปัญหาไม่เหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากคำถามปัญหาที่เกิดจากความผิดพลาดของห้องสมุดกับปัญหาที่เกิดจากนักศึกษาสลับกัน ทำให้เกิดความสับสน ความคิดไม่ต่อเนื่อง จึงได้แก้ไขแบบสอบถามเปลี่ยนลำดับปัญหาใหม่ โดยเริ่มจากปัญหาที่เกิดจากความผิดพลาดของห้องสมุด แล้วจึงตามด้วยปัญหาที่เกิดจากความผิดพลาดของนักศึกษา (เครื่องมือทั้ง 3 ส่วนที่แก้ไขแล้วได้นำเสนอในภาคผนวก ข)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บัตรรายการ และการค้นหาหนังสือโดยใช้บัตรรายการในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. การสัมภาษณ์นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ใช้บัตรรายการของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักศึกษาที่เข้าใช้บัตรรายการในช่วง 6 เมษายน -

30 พฤษภาคม 2531 รวมวันเสาร์และอาทิตย์ โดยถามคำถามตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ตามแบบสัมภาษณ์และ ได้ถามผู้ใช้ทุกคนด้วยคำถามเดียวกันหมด

2. การสัมภาษณ์เริ่มต้นในภาคฤดูร้อนปีการศึกษา 2530 ระหว่างวันที่ 6 เมษายน - 30 พฤษภาคม 2531 โดยเก็บข้อมูลวันเว้นวัน รวมถึงวันเสาร์และอาทิตย์ ซึ่งห้องสมุดเปิดทำการด้วย โดยในวันแรกคือวันพุธที่ 6 เมษายน 2531 เก็บข้อมูลในช่วงเช้า 3 ชั่วโมง (9.00-12.00 น.) ในวันที่สองคือวันที่ 8 เมษายน 2531 เก็บข้อมูลในช่วงบ่าย 3 ชั่วโมง (13.00-16.00 น.) และสลับเวลาเช้า-บ่ายเช่นนี้สำหรับวันต่อ ๆ มา รวมจำนวนวันที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 38 วันทำงาน 17 วันหยุด โดยผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามจำนวน 150 ชุด แต่ข้อมูลที่วิเคราะห์จำนวน 120 ชุด โดยเลือกเฉพาะแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่สมบูรณ์ (ดังภาคผนวก ก)

3. การสัมภาษณ์เริ่มเมื่อนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้มาใช้บัตรรายการเสร็จเรียบร้อยแล้ว คำถามที่ใช้ถามผู้ใช้ ปรากฏในแบบสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ข)

4. เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามชุดที่ 1 ด้วยตนเองทั้งหมด ได้แก่ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ใช้บัตรรายการ ปัญหา ที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะในการใช้บัตรรายการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการประหยัดเวลาของผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ และแบบสอบถามในส่วนที่ 2 ที่ให้ตอบเองนี้เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นส่วนตัวโดยปราศจากอคติใด ๆ และเมื่อนักศึกษาตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 2 เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สัมภาษณ์รอรับคืนเลย

5. ต่อจากนั้นให้นักศึกษาผู้ให้สัมภาษณ์ตอบแบบสอบถาม ชุดที่ 2 หลังจากที่ได้ค้นหนังสือว่างบหรือไม่มีบทหนังสือที่ต้องการ และสถานที่ที่พบหนังสือ และให้นำแบบสอบถาม ชุดที่ 2 ที่ตอบแล้ว ไปใส่ไว้ในกล่องรับแบบสอบถามที่จัดไว้ให้ก่อนที่จะออกจากห้องสมุด ซึ่งปรากฏว่าได้รับความร่วมมือจากนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงผู้ตอบแบบสอบถามด้วยดี

6. คัดเลือกแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไว้เพื่อนำมาวิเคราะห์ ผลปรากฏว่า ได้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเสนอข้อมูลในรูปของการบรรยายประกอบตาราง ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดได้นำเสนอในบทที่ 4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย